

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах сьогодення Україна виходить на новий щабель розвитку, який дуже тісно пов'язаний з процесом глобалізації. З цим явищем ми зустрічаємося щодня, навіть не усвідомлюючи цього. Так глобалізація, яку також можна назвати «світовим стандартом», зустрічається чи не у всіх сферах, глобалізація проникає в: економіку, політику, культуру, соціальні відносини, та має вплив на нашу свідомість.

Метою дослідження є розкрити явище глобалізації, його вплив на національну самобутність, свідомість та культуру України.

Глобалізацію, як явище досліджували ряд вчених та авторів. Зокрема, серед західних фахівців особливу увагу глобалізації приділяли: У. Бек, Д. Белл, М. Кастельс, Е. Гідденс, а також праці «зіткнення цивілізацій» Гантінгтона та «кінець історії» Фукуями. Вітчизняні вчені, які розглядали включення України до глобалізаційних процесів це: М. Лукашевич, О. Білорус, М. Михальченко, Є. Суліма, Д. Лук'яненко, В. Андрущенко, І. Варзар, Т. Воропай, І. Загрійчук, В. Євдокименко, В. Ігнатов, Г. Касьянов, М. Козловець, А. Колодій, І. Кресіна, А. Маслов, О. Нельга, В. Панібудьласка, М. Рибачук, І. Сайтарли, П. Саух, М. Шульга, Л. Шкляр та інші.

Перш за все хотілось би зазначити, що *глобалізація* – це процес всесвітнього уподібнення та уніфікації культури, політики, економіки та інших сфер. Глобалізація породжує об'єднаність світу, його залежність від усіх суб'єктів впливу. Термін «глобалізація» появився відносно нещодавно, а саме в 60-х роках ХХ століття, його ввели науковці, представники Римського клубу – Д. Медоуз, Е. Ласло, М. Месарович та інші.

Погляди на витоки і сутність глобалізації в науковій літературі істотно різняться. Наприклад, історики розглядають цей процес як один з етапів розвитку капіталізму, а економісти найчастіше ведуть відлік від транснаціоналізації фінансових ринків. Політологи наголошують на розвитку елементів громадянського суспільства, а дослідники-культурологи пов'язують прояв глобалізації насамперед з вестернізацією культури тощо. Є також інформаційно-технологічні, цивілізаційно-культурологічні та інші підходи до пояснення процесів глобалізації [5, с. 403–404].

В умовах глобалізації, не останню роль відіграє питання національної ідентичності, яке також виникло в Україні з отриманням нашою державою незалежності. Зокрема, дається в знаки довготривале перебування наших земель у складі різних держав. Об'єднавшись в єдину державу загострилось питання розбіжностей в цінностях, одного і того ж народу. У межах Європейського Союзу формується європейська наднаціональна ідентичність, а в межах СНД – панросійська. Створення наднаціональних європейської та панросійської

ідентичностей зумовлене появою нових колективних спільнот, що постають у межах ЄС та СНД. На переконання української дослідниці Н. Пелегаші, українська національна ідентичність трансформуватиметься під впливом наднаціональних об'єднань ЄС та СНД. Сучасна регіональна поляризація України та її динаміка є наслідком не лише культурних відмінностей між сходом та заходом України, що склалися історично, а й результатом реалізації цих політик ідентичності. Панросійська наднаціональна ідентичність конкурує з європейською. Вони є однаковими за механізмами побудови, але конкурують за цілями. В умовах глобалізації процеси ідентифікації з національною та наднаціональною спільнотами повинні бути об'єктом державної політики, зокрема, доцільно формувати «політику ідентичності».[1 с. 232]

У багатьох країнах радянського союзу можна побачити процес денационалізації деякої частини населення. За переконаннями української дослідниці Антоніни Колодій, чималий відсоток громадян України (13,1 %) ідентифікує себе саме з «радянськими людьми», свідчить про вкоріненість ідеологічних штампів комуністичної епохи в свідомості цих людей, про стійкість ідентичності взагалі. Адже нав'язана згори і здавалось би примарна ідентичність зберігається навіть після того, як держава, що її породила, припинила своє існування [2, с. 55].

У процесі інтеграції багато держав, серед яких і Україна увійшла на принципах мультикультуризму, який не розвиває національну культуру, а залишається офіційним курсом культурної політики держав світових лідерів. Тож не дивно, що в країнах які розвиваються поширена незахищеність національної культури, а саме підтримки на юридичному, фінансовому та економічному рівнях. Тому, не аби якого поширення набуло явище культурної уніфікації, яка виникла внаслідок втраченої національної та культурної самобутності. Зараз постають питання не лише національні, а й « загально-планетарної безпеки» [3; 4].

Наслідки глобалізації для національної самобутності дуже суперечливі, адже глобалізація ставить під сумнів роль національної держави і все, що пов'язано із національним розвитком. Безперечно, глобалізація розмиває межі національної ідентичності, розчиняє її у процесах міграції. Дуже часто відповіддю на виклик глобалізації є етнічне та національне відродження, посилення націоналізму у межах національних спільнот.

У сучасних умовах питання національної ідентичності найбільше розмивається в світобаченні молодих людей, які бачать у процесі глобалізації лише хороші явища. Глобалізацію молоді можна побачити не лише в геополітичному плані, сучасні покоління втрачають інтерес до колориту, та національно ідетинфікуючих деталей.

Та слід зазначити, що чим сильніше процеси глобалізації проникають в національні культури, тим активніше народи намагаються зберегти такі внутрішні компоненти життя народу, як культура, мова, релігія. В результаті в період глобальних трансформацій загострюються проблеми національної ідентичності, пов'язані з прагненням народів до самобутності і до самовизначення [6, с.133].

Таким народом є український, який з загостренням ситуації в державі об'єднався для відновлення своїх багатовікових надбань. Чимало ініціатив, щодо відродження, та популяризації української мови, зроблено населенням та владою. Відновився інтерес до історії, серед всієї спадщини виділяються державотворчі процеси.

Також, чимало уваги науковців приділяє розвиток в Україні філософської думки, що дає нам право говорити про те, що український народ, разом з іншими народами, стояв біля колиски європейської цивілізації, а Україна була і є однією із спадкоємиць ідейної спадщини античного світу. У центрі українського філософування лежать роздуми про людину, через це йому притаманні такі характеристики, які виокремлюють її з числа світових філософій, а саме: кордоцентризм, антропоцентризм, екзистенціалізм, персоналізм та толерантність.

Підсумовуючи, варто зазначити, що Україна є відносно новою державою, тому процес глобалізації, в нашій державі проходить, поряд з процесами становлення національної ідентичності. Також, той факт, що глобалізація в баченні населення, має два вектори. Серед цих векторів є проросійський (прорадянський) та про європейський. В сторону першого схиляється старше покоління, що проживає на українських землях, які з періоду Руїни підпорядковувалися владі Росії. Та західноукраїнські землі, а також більшість населення України, яке тягнеться до Європи, вважаючи Україну сучасною європейською державою. В той же час перші, ґрунтують свою позицію на «братерстві» народів які входили до складу СРСР.

Тому, процеси глобалізації в нашій державі триватимуть, ще довгий період часу. Глобалізація, як і більшість явищ має свої плюси і мінуси. Плюсами глобалізації, можна назвати відкритість України для світу, та світу для України. З цієї позиції найбільшу увагу приділяється співпраці, та розвитку.

Мінусами глобалізації, є втрата нами самобутності, уподібнення, штучна схожість, яка веде до змін не тільки в свідомості населення, а й до геополітичних змін.

Отже, глобалізація, повинна проходити, як уніфікація лише в деяких сферах та частково. Тому що, тотальна глобалізація призведе до краху наших духовних, моральних та інших цінностей, які здавна нам притаманні.

Список використаної літератури:

1. Колодій А. Радянська ідентичність та її носії в незалежній Україні / А. Колодій // *Україна в сучасному світі. Соціальні, етнічні і культурні аспекти глобалізації і Україна*. – К.: Стилюс, 2002. – С. 35–55.
2. Гібернау М. *Ідентичність націй* / М. Гібернау. – К.: Темпора, 2012. – 304 с.
3. *Людина і культура в умовах глобалізації* : Зб. наук. ст. / Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди Нац. акад. наук України; Ред. кол.: В. С. Лук'янець, В. Г. Табачковський, В. І. Толстих. – К.: Парапан, 2003. – 400 с.
4. Чумаков А. Н. *Глобализация. Контуры целостного мира* : монографія / А. Н. Чумаков. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. – 432 с.
5. Данильян О. Г. *Філософія* : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Х. : Право, 2013. – 432 с.
6. Шергін С. *Геополітична ідентичність України в умовах глобалізації*// *УНЖ: Освіта регіону*. – 2013 р., №1 – 2. С. 130 – 138.
7. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. *Громадянське суспільство в Україні: проблеми становлення та потенціал* / Т. В. Гончарук, М. Л. Шумка // *Матеріали міжнародних філософсько-економічних читань*. – Львів, 2011. – С. 215-222.
8. Шумка М. Л., Гурик М. І. *Взаємозв'язок етики і політики в інтенціях Ярослава Стецька* / М. Л. Шумка, М. І. Гурик // *Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. Вип. 4(84). – Дніпропетровськ, 2012. – С. 48-51.
9. Шумка М. Л. *Феномен традиції як духовна основа формування модерної української нації* / Михалина Леонівна Шумка // *«Суспільні науки XXI століття: перспективи та пріоритетні напрями досліджень»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 3-4 жовтня 2014 р.)* – Дніпропетровськ: НО «Відкрите суспільство», 2014. – 120 с. – С. 84-88.